Nagyon büszke vagyok minden tanítványomra

Beszélgetés Gelencsér László középiskolai tanárral

Gelencsér László a budapesti Piarista Gimnázium kémia–fizika szakos tanára. Tavaly novemberben negyedmagával vehette át a Richter Gedeon Nyrt. alapítványának Magyar Kémiaoktatásért Díját. Ez alkalomból beszélgettünk vele.

– A díjat indokló bemutató sorok gazdag életutat reprezentálnak. Az olvasó számára ez egyenes életpályának tűnik. És annak, aki átélte?

– Nekem is annak tűnik. Veszprémben végeztem egy vegyipari szakközépiskolában. Az utolsó tanévben választás elé kerültem, vegyész vagy tanár legyek. Mivel mindig is szerettem közösségben lenni, emberekkel foglalkozni, a tanári pálya mellett döntöttem. A döntésemet azóta sem bántam meg, sőt, az eltelt évek csak megerősítettek abban, hogy jó helyen vagyok.

– Bár személyesen nem tanítottalak a Kossuth Egyetemen Debrecenben, a neved jól csengően ismert volt számomra. Jó felkészültségű tanár szakos hallgató, akit az évfolyam legjobbjai között tartottak számon és akinek a kötelezők mellett volt ideje és energiája a diákkörben és a közéletben is mozgolódni. Milyen nevezetesebb emléked maradt az alma materről?

– Az akkori felvételi rendszernek megfelelően a magyarországi tudományegyetemeken kémia-fizika szakos tanárképzés minden tanévben csak két egyetemen indulhatott. Így alakult ki az a furcsa helyzet, hogy Budapesten felvételiztem, de dunántúli létemre a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen kezdhettem meg tanulmányaimat. Kezdetben nagyon berzenkedtem ellene, de aztán megismerve a csoporttársaimat, az egyetem szellemét, megtapasztalva a színvonalas képzést mindkét szaktárgyam esetében, megismerve az egyetem környezetét, a kollégiumi életet, a véleményem gyökeresen megváltozott. Úgy gondolom, ennél nagyobb szerencse nem érhetett. Nagyon jó helyre

kerültem, az egyetemi évek minden percét élveztem.

Visszaemlékezve rendkívül jó megoldásnak tartom, hogy a felsőbb éves fizika–kémia szakos hallgatók szárnyaik alá vették a frissen érkezett egyetemistákat, és segítették őket a beilleszkedésben, az egyetemi rendszer megismerésében. Talán ez is segített abban, hogy nagyon hamar megtaláltam a helyem.

– Igen, akkor még működött az évfolyamfelelős tanári rendszer, és a hallgatói szervezet is komolyan vette a gólyák beilleszkedésének segítését.

– Nagy szeretettel gondolok vissza a csoporttársaimra is. Az ország különböző részéről érkeztünk, kis létszámú csoportként szorosan összetartottunk, segítettük egymást. Élénken megmaradt bennem a sok-sok laborgyakorlat, a szakmódszertani foglalkozások hangulata, a szakcsoporti rendezvényeinek – amelyeknek szervezésében én is kivettem a részem – emléke.

– Valaki név szerint megmaradt az emlékeidben, akivel esetleg később is kapcsolatot tartottál?

– Elsőként Mojzes Jánost említem, akinél a szakdolgozatomat is írtam. A tanári pályámhoz tőle kaptam a legtöbb szakmai módszertani segítséget. Nagyon szívesen emlékszem Demény András, Csikai Gyula, Sóvágó Imre, Nagypál István, Brücher Ernő, Litkei György előadásaira, az évfolyamfelelősünkre, Tóth Zoltánra. Nehéz helyzetbe kerültem azzal, hogy elkezdtem neveket említeni, sok tanáromra gondolok vissza szeretettel és tisztelettel, nem szeretném egyiküket sem kihagyni a felsorolásból.

Az egyetemi társaim közül kevesekkel tartom a személyes kapcsolatot. Szétszóródtunk az országban, elsősorban a kémiaversenyeken futunk össze. Baranyi Ilona az, akivel gyakrabban találkozom.

– Bele a mélyvízbe. Mezőberényben fizika- és kémiatanár a város gimnáziumában. Hogyan vetted az első akadályokat? Hogyan érezted magad első munkahelyeden?

– Ötödévesként kerültem a mezőberényi Petőfi Sándor Gimnáziumba, ahol mindkét tárgyamat tanítottam. Nagy segítséget, szerető támogatást kaptam a kollégáimtól a pályakezdéshez. Tőlük tanultam meg a tanári munka csínját-bínját, apróbb fortélyait. A feleségemmel együtt, aki szintén pályakezdő tanár volt, igyekeztünk az iskolai élet minden területébe bekapcsolódni. Az itt eltöltött nyolc év meghatározó volt mindkettőnk számára, az ott szerzett élmények, benyomások, tapasztalatok hatására maradtunk mindketten a mai napig a tanári pályán.

Mezőberényben rögtön osztályfőnök is lettem. Alig volt néhány év különbség köztem és a diákjaim között, nagyon féltem a feladattól. De a sors kegyes volt hozzám, csodálatosan szép négy évet töltöttem velük. Szoros, a mai napig tartó baráti kapcsolat alakult ki közöttünk. Életre szóló élmény maradt az első osztályommal töltött időszak.

Szeretettel gondolok vissza arra is Mezőberénnyel kapcsolatosan, hogy nagyon jó kapcsolatot lehetett kiépíteni a szülőkkel. Tisztelték és támogatták a munkánkat, nagyon sok mindenben a segítségünkre voltak.

– A pálya egy nyolcosztályos gimnáziumban folytatódik. Ezek akkor, emlékeim szerint, a legáhítottabb munkahelyek voltak. Korszerűnek számító oktatási rendszerrel, jó tanulókkal, kiemelt odafigyeléssel (ha nem is támogatással) az oktatásirányítás részéről.

– 1991-ben költöztem a családommal Szigetszentmiklósra, ahol egy egy évvel korábban alakult nyolc évfolyamos gimnáziumban kezdtem tanítani. Itt is megvolt a kihívás. Már rendelkezetem tanári gyakorlattal, beleláttam az iskola működésébe, de új területeken kellett kipróbálni magam. Egyedi tantervű gimnázium tantervét dolgozhattam ki a munkatársaimmal, a hagyományait együtt teremthettük meg. Különböző helyekről érkeztünk, hoztuk magunkkal az előző iskoláinkban szerzett tapasztalatokat, s ezeket felhasználva kellett szinte a semmiből létrehozni egy új intézményt. Büszkén mondhatom el, hogy sikerült, a szigetszentmiklósi Batthyány Kázmér Gimnáziumot ma az ország egyik legjobb vidéki gimnáziumaként tartják számon.

– Mintha lett volna egy „kisiklásod”, amikor majdnem elindultál a közoktatási adminisztratív pályán. Ez 2011-ig tartott. Hogyan élted meg ezt a másféle munkát? Mi irányított vissza a tanításhoz?

– 1993-ban lettem a gimnázium igazgatóhelyettese, majd 2006-ban az alapító igazgató nyugalomba vonulása után az intézmény vezetője.

– Akkor ez nem is volt igazán váltás az életedben, hiszen maradtál az iskolában, csak a szervezői, irányítói feladataid nőttek meg.

– Igen, új feladatok elé kerültem. Ebben az időszakban a felnőtt közösség, kollégáim munkáját szerveztem elsősorban, az iskolai élet irányításából vettem ki a részem.

Sikerült egy összetartó, az iskolánkért közösen küzdő csapatot kialakítani, ahol mindenki fontosnak érezhette a munkáját és önmagát. Egy már kialakult hagyományokkal rendelkező, jó eredményeket felmutató intézmény; szakmailag felkészült, az új iránt mindig fogékony tantestület; jó képességű diákok, támogató családi környezet. Kell-e ennél több? Naivan úgy gondoltam, nem. De tapasztalnom kellett, hogy a külső kényszerek a legjobb elképzeléseket is kerékbe törhetik. Egyre szaporodtak azok a nehézségek, amelyekkel nem tudtam és nem is akartam felvenni a harcot. Az igazgatói megbízatásom letelte után nem pályáztam újra az állásra, úgy döntöttem, visszatérek a tanári pályára.

– A nagy hírű budapesti Piarista Gimnáziumba kerültél.

– Nem tudtam, milyen fogadtatásban lesz részem az új munkahelyemen, menynyire sikerül visszatalálnom a tanári pályára 18 év vezetői munka után.

Ahhoz, hogy újra megtaláltam a helyem, hogy nagyon jól érzem magam az iskolámban, hozzájárult a gimnázium szellemisége, a közösség, amely hamar befogadott, valamint az, hogy újra osztályfőnök lettem.

Belecsöppentem a munka sűrűjébe. Fakultációkat, szakköröket vezettem, igyekeztem minél több szempontból vonzóvá tenni a kémiát (külső és saját szervezésű versenyek, bemutató foglalkozások…). Pályázatok segítségével sikerült megteremteni a feltételeit annak, hogy tanítványaink bekapcsolódhassanak egy a BME-n folyó kémiai kutatásba, kémiatábort szervezhettünk a fakultációsainknak.

– A bemutató anyagban szerepel, hogy a 7. évfolyamon gyakorlatorinetált kémiaoktatási program indult, melyhez munkafüzetet is készítettetek. Szeretném, ha erről bővebben beszélnél. (A gyakorlatorientált oktatás ma slágertéma. Ami rendben is lenne, ha nem az általános, alapoktatás rovására megy.)

– A kémiatanításban én a kísérletek szerepét nagyon fontosnak tartom. A tanári bemutatók vonzóak lehetnek ugyan, de a személyesen megtapasztalt jelenségek, kísérletezések sokkal nagyobb motivációs erővel rendelkeznek, az élményszerzés lehetőségét adják meg. Különösen fontosnak tartom ezt az induló évfolyamon, ahol először találkoznak a gyerekek a kémiával. Az itt szerzett élmények befolyásolják a tantárgyhoz való viszonyulásukat.

– Ha a tanulói kísérleti órák tantervbe foglalását értjük a gyakorlatorientált oktatás alatt, akkor egy platformon vagyunk. A legfontosabb kérdésnek tartom én is, amit sürgősen mindenhol be kellene vezetni (és nem csak kémiából, vonatkozik ez az összes természettudományos tárgyra). Biztosan nem itt járna ezen tárgyak népszerűsége a fiatalok körében.

– Hasonlóan gondolom én is. Mi annyit tudtunk elérni, hogy heti két óra közül az egyik csoportbontásban valósul meg.

– Csoportmunka – a másik terület, ahol sehol sem vagyunk.

– Pedig a tanulók nagyon élvezik. Pármunkában egy előre megadott feladatsor alapján dolgoznak. (Ehhez készült a munkafüzet.) Az összevont órán a kísérleti tapasztalatok megbeszélése zajlik, elméleti összegzésre kerül sor.

– Ahogy a szülőknek a gyermekei jelentik a legnagyobb büszkeséget, a tanárnak a tanítványai. Jó érzés, ha egy-egy tanítvány az országban, az országon kívül itt-ott felbukkan és elismeréssel emlékszik tanárára, aki a pályán elindította.

– Igen, egyetértek ezzel. Tanárként nagyon büszke vagyok minden tanítványomra, aki sikerrel veszi az elé kerülő akadályokat, legyen szó akár sportteljesítményről, akár a kémiáról. Azokra természetesen még büszkébb vagyok, akik szabadidejükből, energiájukból az átlagnál jóval többet áldoznak azért, hogy ebben a tudományágban elmerüljenek. Gondolok itt az érettségire készülőkre, a versenyzőkre.

Számtalanszor megtapasztaltam, hogy ezek a tanítványok évek múltán sem felejtik az akár a tanórákon, akár az egyéb foglalkozásokon szerzett élményeket, visszatérnek mesélni tanulmányaik, munkájuk eredményeiről, kifejezik köszönetüket.

Most az a megtiszteltetés ért, hogy ilyen régi tanítványok kezdeményezésének és összefogásának köszönhetően kaptam a Magyar Kémiaoktatásért Díjat.

– Hallhatnánk valamit a családodról is?

– Két fiam van, egyikük már dolgozik, a másik egyetemista. A feleségem magyar–orosz–történelem szakos középiskolai tanár. Ők hárman az életem középpontjai.

– Kitüntetéseidből úgy tűnik, hogy a lakóhelyed (Szigetszentmiklós Város Érdemes Pedagógusa, 2007) és az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Kiváló Versenyfelkészítő Díj, 2016) is igyekszik elismerni munkádat, erőfeszítéseid. Most pedig a Magyar Kémiaoktatásért Díj éppen jókor érkezett, és további kiemelkedő pedagógusi életutat sugall. Ehhez kívánunk kitartást, további lelkesedést, erőt és sok jó tanítványt!

Kiss Tamás

III. Müller Ferenc Kémiai Emlékverseny

Bonyhád, 2016.december 16.

Harmadik alkalommal szervezték meg a bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban a Müller Ferenc kémiaversenyt Tolna, Baranya, Fejér és Somogy megye 7–8. osztályos diákjai számára, A verseny célja a tellúrt felfedező Müller Ferenc emlékének ápolása.

A versenyen 15 iskola 32 csapata vett részt, összesen 94 diák, akik először egy írásbeli fordulóban mérettették meg magukat, majd a legjobb nyolc csapat egy kémia kvízversenyen vett részt, ahol a kémiai elemek sokszínűsége, változatossága, elnevezésük, fontosabb kémia és fizikai tulajdonságuk és gyakorlati felhasználásuk kerültek előtérbe. A győztes csapat ebben az évben a pécsi V.K.I. Belvárosi Iskola csapata, Bogner Marcell, Herczeg András, Wágner Máté; felkészítő tanár Rósné Molnár Anita. Második helyen a dunaújvárosi Dózsa György Általános Iskola egyik csapata, Kállai Soma, Rajcsányi Máté Attila, Szabó Kornél, a harmadik helyen a dunaújvárosi iskola második csapata, Bárdos Marcell László, Gál Borbála Kinga és Szabó Dorka végzett; felkészítő tanár Csapó Mária.

Az első helyen végzett diákok nyereménye egy ausztriai tanulmányút Bécsben és Poysdorfban, Müller Ferenc szülővárosában, a második-harmadik helyen végzett diákok a budapesti Magyar Természettudományi Múzeumba látogathatnak el a tanév folyamán.

Nagy István versenyszervező

Célkeresztben: a rák – XI. Szent-Györgyi Albert Konferencia

A BME Szent-Györgyi Albert Szakkollégium idén tizenegyedik alkalommal rendezi meg 2017 áprilisában a Szent-Györgyi Albert Konferenciát, melynek plenáris témája ezúttal a rákkutatás. Az eseménynek, mint mindig, a BME CH épülete ad majd otthont.

A rendezvényt kissé új köntösbe öltöztettük azáltal, hogy a fókuszt a plenáris témáról áthelyeztük a témától független diákszekcióra. Ezzel szeretnénk egy fiatalos szakmai fórumot létrehozni, ahol a BSc- és MSc-képzésben részt vevő vegyész(mérnök)-, biomérnök-, környezetmérnök-, illetve rokon tudományterületeken dolgozó hallgatók poszter vagy előadás formájában bemutathatják saját kutatómunkájukat.

Miközben a jövő kutatóira helyezzük a hangsúlyt, a programot a rákkutatás kiemelkedő hazai kutatóinak előadásai színesítik majd. Az előadók meghívásánál nagy gondot fordítottunk a téma sokszínűségének és fontosságának bemutatására.

Amennyiben felkeltettük érdeklődését, látogasson el a **szaszkonferencia.ch.bme.hu** oldalra, ahol számos további információt talál. A felmerülő kérdésekkel kapcsolatban keressék a konferencia szervezőit a szaszkonf@gmail.com email címen!

Molnár Dániel és **Tóth Gábor**
főszervezők